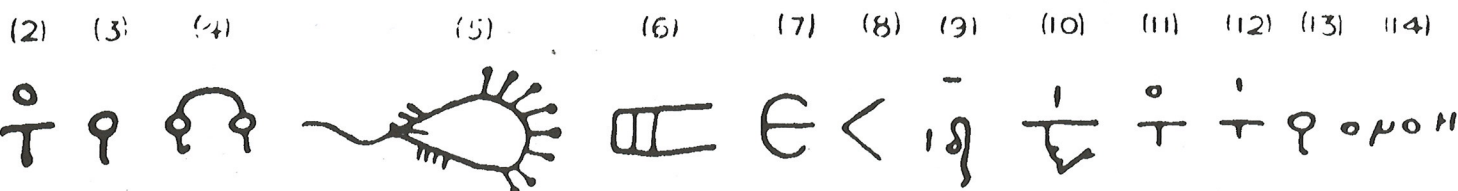

De transcriptie van een gesprek met Erik Vinkenoog als stilleven

Er zijn veel onafgemaakte zinnen in ons gesprek. In 25, A 4, pagina's tekst - uitgetikt als gehoord - eindigen ze steeds in 3 puntjes.

We spreken over de black-out tijdens de scheikunde repetitie op de middelbare school. Toen hij zich ineens realiseerde dat een ontbrekende vooronderstelling iedere gevolgtrekking onmogelijk maakt.

Dat hele systeem dat ergens begint met een paar bouwsteentjes waar je een hele toren op bouwt, wanneer daaronder een steentje weg valt stort het hele bouwwerk in elkaar, en ineens weet je niks meer.

Hoe alchemie, voor hem, een keerpunt in het denken kon worden.

Omdat het niet uitgaat van het atoom, te gronden is op waarneming en ondervinding en omdat het chemische en geestelijke processen verenigt. Het was mijn wraak op de scheikunde.

De omgang met de elementen

...dan heb je het element zwavel dat in een aantal pigmenten zit, dat steeds terugkomt. Ik gebruik het ook puur, je kunt er ook zelf een verf mee maken en dan kun je dat weer combineren met loodwit en kijken wat er dan gebeurt. In cadmiumgeel zit ook een zwavelelement, dat heb ik helemaal in het begin als mijn zwavel gebruikt maar dat is later dan toch vervangen door de echte zwavel, en door goudzwavel, dat is antimoniumzwavel, dat is een heel mooi oranje. Het lijkt een beetje op loodmenie maar dan is het ietsje bruiner. Als je daar maar een druppeltje van in wit doet dan wordt het al onmiddellijk hartstikke oranje. Het is een kleurstof die gebruikt wordt om rubber aan te kleuren eigenlijk, maar je kunt er vrij goed olieverf mee maken. In ultramarijn zit ook nog zwavel, dat kun je soms een beetje ruiken. Het wordt altijd afgeraden om dat soort zwavelhoudende pigmenten met loodwit te mengen, en ik heb dat in een aantal schilderijen juist wel gedaan. Dan merk je inderdaad, net als een alchemist, dat, wanneer je het allemaal bij elkaar hebt zitten in een verf, het heel raar ruikt. Dat het heel zwaar ruikt. Als je bijvoorbeeld vermijlen op loodmenie

strijkt dan trekt het er gelijk helemaal in, je ziet bijna de reactie voor je ogen gebeuren terwijl het daarna eigenlijk niet veel meer doet. Het echte vermiljoen, daar zit ook weer zwavel in en er zit ook kwik in, wat voor alchemisten helemaal spannend is omdat het een vloeibaar metaal is. Ik heb zelf wel eens geprobeerd om kwik met zwavel te mengen.

Dat gaat vrij gemakkelijk bij kamertemperatuur, als je ze samenvoegt valt de kwikdruppel uiteen in minuscule perfect ronde bolletjes. Voeg je meer zwavel toe dan resulteert dat in een donkergrijze substantie met dezelfde chemische samenstelling als vermiljoen namelijk kwiksulfide.

De analogie van alchemie en schilderkunst

De alchemie als rechtvaardiging voor zijn schilderkunst.

Het materiaal dat tijdens het werk voor een deel de inhoud van het werk bepaald door geestelijke beïnvloeding (vergiftiging.)

Kwikvergiftiging b.v. veroorzaakt geestesziekte

Het past natuurlijk wel helemaal in dat alchemistische verhaal, dat je daar met bezweet voorhoofd met zwaar giftige verven en een natte doek voor je mond naar dat materiaal tuurt en denkt wat je er allemaal niet van kunt krijgen.

Verbazing en vreugde, wanneer hij kan vaststellen dat een werk zich zelf heeft veranderd

Veel van de grondstoffen die ik gebruik, b.v. lood en zwavelverbindingen, zijn geneigd snel op elkaar te reageren alsook op de in de lucht aanwezige verbindingen.

Vorm en structuur

Maar vorm is altijd een probleem geweest, maar dat is, denk ik, voor iedereen een probleem, omdat je niet alleen maar steeds hetzelfde schilderij wilt maken.

Maar ik gebruik nog wel steeds dat alchemistische palet en ik denk ook eigenlijk dat het een manier is om de verf zelf een vorm aan te laten nemen.

Hier heb ik inderdaad als kader gewoon altijd een soort module genomen, namelijk een vierkant waaruit qua vorm dan het hele werk is opgebouwd.

Je zou dit helemaal op ruitjespapier uit kunnen tekenen
De gedachte beklijft in de structuur.

Dit zijn wat grotere schilderijen waar ik de materie eigenlijk ook meer zijn eigen loop laat vinden, zwavel en loodmenie, om die numeriek los te laten en alleen maar met dat ene materiaal te schilderen, je kunt het bijna geen schilderen noemen.

Hier zit een hele structuur van heel strakke lijnen onder en daar overheen heb ik die zware loodverf gewoon zijn eigen weg laten vinden van boven naar beneden, zonder nou echt een ontzettend druipschilderij te willen maken.

Overeenkomsten en verschillen tussen zijn schilderkunst en de muziek van zijn rockband Lo lite.

In mijn schilderijen reageer ik niet primair op wat zich zichtbaar voordoet. Mijn muziek zou je welhaast conceptuele rock kunnen noemen. Terwijl ik gebruik maak van clichés en parodieën, vertrek ik in eerste instantie vanuit wat zich laat waarnemen b.v. de symmetrie in de opeenvolging van vingerzettingen.

Voorafgaand aan de vette letters van: Integrale tekst van het gesprek d.d. 31-12-2002 vind ik bij de kleine opsomming van gebruikte symbolen ook een vraagteken waar zowel 3 puntjes voor als achter staan: één en soms meerdere woorden zijn onverstaaanbaar voorbeeld: L...?...Arabia. Omdat het in cursief is, zijn het aan mij toe te schrijven woorden.

Onverstaaanbaar geworden omdat ze buiten de zich geleidelijk aftekenende samenhang vielen van het willekeurig deel van het gesprek waar toe de bandopname beperkt is gebleven.

Erik, bladerend in een boek, vertelt hoe Mendeljeev zich in een droom realiseerde dat elementen, geplaatst in volgorde van hun atoomgewicht, hun eigenschappen herhalen in een reeks van periodieke intervallen. Hij toont me de tabel van Mendeljeev. Laurentium of lawrencium gerangschikt als een radioactief chemisch element met het atoomnummer 103. Het is niet vernoemd naar Lawrence of Arabia.

Ghiorso, Sikkeland, Larsh en Latimer beschoten in 1961 in hun lineaire deeltjesversneller (HILAC) een mengsel van californiumisotopen met 10^8 en 11^8 - kernen en noemden het element dat ontstond naar de kernfysicus Ernesto Orlando Lawrence (1901-1958)

Een Duitse komma met een woord ervoor en er achter betekent: één van beide is juist.. In het voorbeeld zijn het respectievelijk de woorden: eindpunt en ijkpunt. Tussen ronde haakjes is nog toegevoegd: moeilijk te verstaan.

Tijdens Erik's verhandeling over het tot stand komen van sommige van zijn schilderijen bekijken we een werk dat je zou kunnen kenschetsen als alchemistisch eind- of ijkpunt. Voor het gebruik van beide woorden valt misschien iets te zeggen wanneer het gaat over een werk dat zich voordoet als een monochroom schilderij. Het is in reactie op licht, vanwege het gebruikte Massicot, zeer onderhevig aan veranderingen.

Massicot is een enkelvoudig loodoxyde met weinig zuurstof dat wanneer je het blijft verhitten menie (superoxide) wordt. Hij vertelt vrij naar Plinius over de ontdekking van loodmenie in de Romeinse tijd toen door een scheepsbrand een lading loodwit van kleur veranderde.

Met betrekking tot hetzelfde werk wordt het schuine streepje omgeven door de zelfde woorden - eindpunt, ijkpunt - nog een keer gebruikt.

Het eerste woord lijkt nu juist, omdat het schilderij als eindpunt kan worden gezien van het 'geometrische spel' waarop het tot stand komen van daaraan voorafgaande werken is gebaseerd.

De getaltheorie verbonden aan getsymboliek, van christelijke of wel kabbalistische herkomst, is bepalend voor het vertrekpunt van die schilderijen. B.v. de schilderijen waarop middelpuntzoekende kwadraten of die waarop verticale lijnen zichtbaar worden gemaakt.

'Hier zit eigenlijk overal die 1 symboliek in. Die strepen kan ik dan wel legitimeren wanneer het aantal een priemgetal is. Elke streep is ook 1, omdat die 1 bij het priemgetal is, 1 bij 37 of zo.'

37 is het priemgetal. De som van 3 en 7 is weer kabbalistisch herleidbaar tot 1. De kleuren staan zo dicht naast elkaar dat ze zich eigenlijk in je hoofd pas mengen'.

egio zijn de vraagtekens tussen ronde haakjes achter veelal fonetisch weergegeven namen.

Daardoor kan Koningen met een vraagteken je heel even meenemen naar de historische boeken in het oude testament voordat je, wanneer je verder leest, begrijpt dat het gaat over de Koning. Het late werk van de van oorsprong Rotterdamse kunstenaar is Erik niet onwelgevallig.

Verderop in de tekst kun je denken aan de evangeliën van het nieuwe testament bij een passage die veel later volgt als antwoord op de vraag over een g. 12x13 kwadraat dat gebruikt is als module voor een schilderij. *Waar staat dat dan voor?*

Dat je 12 apostelen en 1 verrader hebt of 12 apostelen en 1 Messias dat kan ook. Dus wat zal het zijn het goede of het kwade?

De voornaam van Marden is voorzien van vraagtekens tussen ronde haakjes achtereenvolgens weergegeven als Broes, Breiz en Bright.

Zou Brice Marden de kabbalistische grondslagen van het werk van Barnett Newman, die hij bewonderde, ooit hebben gebruikt voor zijn eigen werk?' Erik betwijfelt het en meent dat hij zijn vriendin de maat heeft genomen om tot getalsmatige vertrekpunten voor zijn werk te kunnen komen.

Ik maak er geen sluitend systeem van. Ik heb ooit wel eens aquarellen gemaakt, omdat cijfers kleuren hebben, maar het was niet om aan te zien. Dat waren rechthoeken met een kabbalistische afmeting, dat is het getal 7 dus dan maak je 7x16 of iets dergelijks. Dat getal heeft ook een kleur dus die kleur had dan die vorm, maar dat leverde eigenlijk helemaal niks op. De bedoeling was om er heel strakke aquarellen mee te maken.

In de kabbala wordt alles gemaakt tot iets dat zich laat herleiden tot negen begrippen. Dus je hebt negen kleuren, negen tonen, negen planeten. Alles krijgt een soort kosmische relatie, alles wordt verklaard aan de hand van die negen cijfers. Zo zijn de metalen ook gelieerd aan die cijfers. 1 is natuurlijk goud enz., zo gaat dat verder. En daaraan weer de planeten,. Saturnus heeft het metaal lood aan zich gebonden. Loodmenie heet Saturnusrood, Kwik is gebonden aan de planeet Mercurius.

Alles heeft een cijfer, maar ik ga er niet zover in dat ik zeg: die kleur en dat materiaal is dit getal, zodat je de klinkklare oplossing hebt voor de vorm. Maar het spookt wel door je hoofd!

Tussen teksthaken staan de opmerkingen zoals onderbreking door telefoongesprek, in hoofdletters: bandwissel en einde band.

Storend geluid van boormachine in aangrenzend vertrek' tijdens Erik's verhaal over de moord op Napoleon in 1821, transformeert dat verhaal tot een film waarin het een anachronistische ondertitel wordt voor gehoorgetoorden.

Napoleon verloor zijn leven als gevolg van de uitstoot van toxische gassen die onder de vochtige condities van het tropische eiland, waarnaar hij was verbanen - vrijkwamen uit de sterren op het behang in zijn kamer. De sterren bevatten het pigment van Scheene's groen een arsenicum koper verbinding.